

OTOP นวัตวิถี

โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) มีกรอบแนวคิด ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-

2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการ และ**พันธกิจกระทรวงมหาดไทย** ข้อ 4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจน**ภารกิจอำนาจหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน** ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

คณะรัฐมนตรี มีมติ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ให้ความเห็นชอบแนวทางการจัดทำประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 150,000 ล้านบาท โดยมีแนวทางการจัดทำ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกกระดับสวัสดิการ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาสในอาชีพและการจ้างงาน 2) พัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น 3) ปฏิรูปการโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรทั้งระบบ ควบคุมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร และส่งเสริมการตลาดสมัยใหม่

ดังนั้น โอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชนตามแนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม ให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน ด้วยการสนับสนุน วิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น

รัฐบาล มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับประเทศ คือ คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.) เป็นผู้ขับเคลื่อน และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลักส่งเสริมการดำเนินงาน OTOP ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุน ส่งเสริม ยกกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้สามารถจำหน่ายได้ และมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการรูปแบบข้างต้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ (จำนวนมาก) ของคนในชุมชนไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องออกไปขายสินค้าตามที่ต่าง ๆ ทำให้ประชาชนไม่มีความสุข รายได้ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการคนเดียว หรือบางกลุ่มเล็ก ไม่กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ประกอบกับ รายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ๆ กอล์ฟทัวร์ โดยที่รายได้ไม่กระจายลงไปถึงชุมชน

ดังนั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้า OTOP ออกจากชุมชนเพียงด้านเดียว สู่การเพิ่มช่องทางสร้างรายได้ตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชน ใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ ทั้งนี้ ครอบครัวและลูกหลานยังอยู่ร่วมกัน ไม่ต้องแข่งขันนำผลิตภัณฑ์ออกไปขายนอกชุมชน เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันทำ ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชน ที่มีเสน่ห์ดึงดูด และมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและใช้จ่ายเงินในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรายได้จะกระจายอยู่กับคนในชุมชน ทุกคนมีความสุข เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง

OTOP นวัตกรรม คืออะไร

พัฒนา OTOP ด้วยนวัตกรรม

- พัฒนาผลิตภัณฑ์
- ยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น
- สร้างจุดขายสินค้า

สร้างสรรค์ เสน่ห์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิตชุมชน ให้มีคุณค่า

- เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
- นำเอาเสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ คัดแปลงเป็นรายได้
- บริหารจัดการชุมชนได้อย่างเหมาะสม

OTOP นวัตกรรม

ชาวบ้านขายของได้มากขึ้น มีความยั่งยืน

เพิ่มมูลค่า

ผลงานวิถีชีวิตชุมชน

- ยกระดับ OTOP กลุ่ม D (กำลังพัฒนา)
- สร้างโอกาสการพัฒนาและสร้างรายได้กระจายทั่วถึง

ตลาดใหม่ในชุมชน เชื่อมโยงท่องเที่ยว

- พัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- สร้างศักยภาพ เชื่อมโยงท่องเที่ยวชุมชนกับเมืองรอง และเมืองหลัก
- ดึงกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน

แนวคิดการพัฒนา OTOP รูปแบบใหม่

การพัฒนา OTOP แบบเดิม

การขายสินค้าออกจากชุมชน

1. ขายแข่งเอกชนและขายนอกชุมชน เป็น Event 1 ปี ขายจริงไม่เกิน 3 เดือน
2. รอคคนที่มาในงาน Event เฉลี่ย 5,000 – 10,000 คน/ครั้ง
3. ผู้ขายที่เป็นสมาชิก OTOP ที่ลงทะเบียนทั่วประเทศ 61,582 กลุ่ม/ราย รวม 817,056 คน
4. รายได้ส่วนใหญ่ กระจุกตัวอยู่ที่ผู้ประกอบการส่วนน้อย (1-5 ดาว/14,350 ผลิตภัณฑ์) ขณะที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีรายได้น้อย (กลุ่ม D/69,178 ผลิตภัณฑ์)

เปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้าให้ขายได้

โดยหน่วยงานรัฐ สู่ การสร้างรายได้ตามความต้องการของชุมชน ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

(Demand Driven Local Economy)

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

การขายสินค้าอยู่ในชุมชน

1. สร้างโอกาสคนซื้อ (นักท่องเที่ยว) มาพบคนขาย (ชาวบ้าน) ในหมู่บ้าน/ชุมชน 3,273 แห่งที่มีศักยภาพ
2. สร้างโอกาสให้มีผู้ซื้อใหม่จำนวนมากกว่าเดิมหลายเท่า
3. ผู้ขายใหม่เฉพาะในหมู่บ้าน/ชุมชน 3,273 แห่ง รวม 1.64 ล้านคน
4. รายได้กระจายอยู่ที่ผู้ประกอบการทั่วไป ทุกคนสามารถเรียนรู้ หรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างรายได้ทันที
5. เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทุกคนพร้อมเป็นเจ้าของ (Strength Within)
6. ลดความเหลื่อมล้ำ คุณภาพชีวิตดีขึ้น คนมีความสุข

* ปรับปรุง ณ มิถุนายน 2561

อีกด้านหนึ่งของเหรียญ

จะส่ง ผลดีต่อชุมชน 3 เรื่อง

- ปรับสินค้าให้มี “นวัตกรรม” เน้นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน สร้างสรรค์ OTOP ให้มีรูปแบบสินค้าของที่ระลึกเพิ่มขึ้น
- ไม่ต้องเดินทางออกไปขายของนอกบ้าน โดยเพิ่มมูลค่า “เสน่ห์ชุมชน” ทั้งแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญา สร้างการเป็น “เจ้าบ้านที่ดี” ดึงคนมาใช้จ่ายในบ้าน
- สร้างช่องทางการตลาดที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว แต่ละชุมชนเป็น “แอ่งเล็ก” ที่มีเสน่ห์เพียงพอในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มา “เช็คอิน” ได้ตลอดทั้งปี

กระบวนการทำงาน

- 1 ดึงเสน่ห์ชุมชนที่มาจากต้นทุนต่างๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ ต้นทุนด้านวัฒนธรรม/ภูมิปัญญา
- 2 ปรับปรุงสินค้าให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยว สินค้า+บริการ+และอาหารรสชาติพื้นถิ่น
- 3 เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน/จังหวัด โดยสร้าง application ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงชุมชน

แหล่งที่มา: สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย